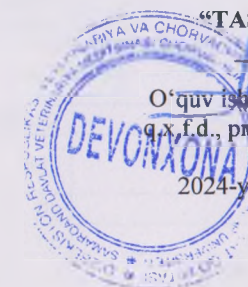

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

“TASDIQLAYMAN”

O'quv ishlari bo'yicha prorektor,
q.x.f.d., professor A.A.Elmuurodov

2024-yil “ ”

**O'SIMLIKSHUNOSLIKDA MAHSULOT SIFATINI OSHIRISH ASOSLARI
FANI BO'YICHA**

S I L L A B U S

Magistratura mutaxassisligi uchun

Bilim sohasi: 800000- Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya

Ta'lim sohasi: 810000- Qishloq xo'jaligi

Mutaxassislik: 70810402 – O'simlikshunoslik

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Agrotexnologiya fakulteti
70810402 – O‘simlikshunoslik mutaxassisligi

Fan nomi:	O‘simlikshunoslikda mahsulot sifatini oshirish asoslari
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	O‘MSOAM13.06
Yil:	2
Semestr:	3
Ta‘lim shakli:	Kunduzgi
Mashg‘ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma‘ruza	40
Amaliymashg‘ulotlar	50
Laboratoriyamashg‘ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqilta‘lim	90
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O‘zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	<p>Fanni o‘qitishdan maqsad - “O‘simlikshunoslikda mahsulot sifatini oshirish asoslari” fanini o‘qitishdan maqsad – dala ekinlaridan yuqori sifatli hosilga erishish usullarini o‘rgatish, o‘simlikni yuqori darajada talab qilinadigan sharoit bilan ta‘minlashga erishish, mahsulot sifatini oshirishning nazariy asoslab amalda erishish yo‘llarini o‘rganish bo‘yicha talabalarga nazariy va amaliy bilim berishdir.</p> <p>Fanning vazifasi – nazariy bilimlar, amaliy ko‘nikmalar, talabani ushbu fan bo‘yicha olgan nazariy va amaliy bilimlarini ekinlardan rejalashtirilgan hosil olish uchun maqbul ko‘chat qalinligini ta‘minlaydigan ekish me‘yorini belgilash, FAR dan foydalanish koeffitsiyentini oshirish, dasturdagi hosil uchun tuproq unumdorligi va navlarni biologik va genetik imkoniyatidan kelib chiqqan holatda o‘g‘it va suv me‘yorini belgilash bo‘yicha nazariy-amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlikda o‘rgatish, talabalarning amaliy faoliyatida olgan bilim, ko‘nikmalarini kasbiy faoliyatida qo‘llay olishiga erishish.</p>
------------	---

Fanni o‘zlashtirish uchun zarur boshlang‘ich bilimlar

1	O‘simlikshunoslik
2	O‘simliklar fiziologiyasi va biokimyosi
3	Agrokimyo va tuproqshunoslik
4	Oliy matematika

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	dala ekinlaridan yuqori sifatli hosilga erishish usullarini o'rgatish, o'simlikni yuqori darajada talab qilinadigan sharoit bilan ta'minlashga erishish, yetishtirish texnologiyalarini bilishi va <i>tasavvurga ega bo'lishi</i> ;
TN2	O'simliklarni hosilni yig'ish va ularni saqlashni, almashlab ekish, o'simliklarning yashash sharoiti, begona o'tlar va ularga qarshi kurash choralari haqida, o'simliklarning ekologik va biologik xususiyatlari va ko'p yillik o'tlarning urug'chiligi haqida, respublikada keng tarqalgan tuproq tiplari, unumdorligi va meliorativ holatlari to'g'risida bilishlari lozim;
TN3	Ekinning almashlab ekishdagi o'rni, sug'orish me'yori, o'g'itlash me'yori, ekish me'yori, ekish muddati va parvarish qilish haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Talaba dala ekinlarini yetishtirishda muqobil navni tanlash; yerni ekish uchun tayyorlash; mineral o'g'itlarni ekinlar uchun tanlashni bilishi kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Talaba dala ekinlarini yetishtirishda muqobil navni tanlash; yerni ekish uchun tayyorlash; mineral o'g'itlarni ekinlar uchun tanlash;
TN6	Tumanlashtirilgan takroriy ekin navlarini va hosilini aniqlash; ekinlarni sug'orish usullar va me'yorini aniqlash, qishloq xo'jalik mashinalaridan va gerbisidlardan foydalanish va qo'llay olish, hamda hosilni yig'ishtirib olish yuzasidan bilishi va ulardan foydalana olishi;
TN7	Rivojlanishi bo'yicha ekinlarni holatiga baho berish; muqobil navni tanlashni; yerni ekish uchun tayyorlash; mineral o'g'itlarni ekinlar uchun tanlashni; tumanlashtirilgan ekin navlari bo'yicha <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak</i>
TN8	Dala ekinlari hosilini aniqlash; ekinlarni sug'orish usullarini va me'yorini aniqlashni, qishloq xo'jalik mashinalaridan va gerbisidlardan foydalanish bo'yicha texnologik kartani ishlab chiqish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	O'simlikshunoslikda mahsulot sifatini oshirish asoslari fanining maqsad va vazifasi, dala ekinlarining umumiy tavsifi va guruhlar
M2	Bug'doyning biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
M3	Arpaning biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
M4	Javdar va tritekalening biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
M5	Makkajo'xorining biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
M6	Jo'xorining biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot

	sifatini oshirish.
M7	Sholining biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
M8	Don-dukkakli ekinlarning vakillari va don sifatini oshirishning ahamiyati.
M9	Soya ekini biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
M10	No'xat biologiyasi va don sifatini oshirishning ahamiyati.
M11	Qo'ng'irboshli yem-xashak ekinlar ahamiyati. Sudan o'ti biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
M12	Dukkakli yem-xashak ekinlar ahamiyati. Yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
M13	Tugunakmevali ekinlarning ahamiyati. Kartoshka - biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
M14	Ildizmevali ekinlarning vakillari va ahamiyati. Yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
M15	Qand lavlagi biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
M16	Poliz ekinlarini yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
M17	Moyli ekinlarning vakillari va ahamiyati. Yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
M18	Kungaboqar va kunjut biologiyasi. Yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
M19	Lub-tolali ekinlarning ahamiyati. Kanop-biologiyasi. Yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
M20	Narkotik ekinlar. Tamaki-biologiyasi. Yetishtirish texnologiyasi asosida mahsulot sifatini oshirish.
Mashg'ulotlarshakli: Amaliy mashg'ulotlar(A)	
A1	Bug'doy morfologiyasi va turlari.
A2	Arpa sistematikasi, morfologiyasi.
A3	Suli sistematikasi, morfologiyasi.
A4	Javdar sistematikasi, morfologiyasi.
A5	Makkajo'xori sistematikasi, morfologiyasi.
A6	Jo'xori sistematikasi, morfologiyasi.
A7	Sholi sistematikasi, morfologiyasi.
A8	Tariq va marjumak sistematikasi va morfologiyasi.
A9	Sudan o'ti morfologiyasi va ahamiyati
A10	Don-dukkakli ekinlarning umumiy morfologik xususiyatlari
A11	No'xat sistematikasi va morfologiyasi.
A12	Soya sistematikasi va morfologiyasi.
A13	Ko'k no'xat sistematikasi va morfologiyasi.
A14	Loviya turlarini bir biridan farqlash va morfologiyasi
A15	Ikkinchi darajali dukkakli don ekinlari vakillarining morfologiyasi
A16	Dukkakli yem-xashak o'tlarning tavsifi. Beda sistematikasi va morfologiyasi.

- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- g) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

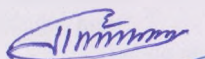
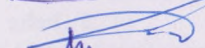
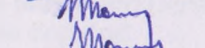
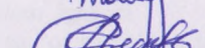
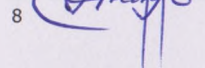
Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	N.Xalilov- "O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish" kafedrasida mudiri, professor, qishloq xo'jalik fanlari doktori B.T.Mavlonov- "O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish" kafedrasida dotsenti, qishloq xo'jalik fanlari nomzodi
E-mail:	O'simlik@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar "O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish" kafedrasida
Taqrizchilar:	1.A.L.Sanaqulov – Sharof Rashidov nomidagi SamDU Biokimyo instituti, professori q.x.f.d. 2.A.A.Shamsiyev – Samarqand agroinnovasiyalar va tadqiqotlar instituti v.v.b. dotsenti, (PhD).

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil ___ avgustdagi ___ sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish" kafedrasining 2024 yil ___ avgustdagi ___ sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i
Fakultet dekani
Kafedra mudiri
Tuzuvchilar

R. Ro'ziqulov
E. Berdimuratov
N. Xalilov
N. Xalilov
B.T. Mavlonov

A17	Shabdar va bersim sistematikasi va morfologiyasi
A18	Tuganakmevali ekinlarning ahamiyati. Vakillari.
A19	Kartoshka sistematikasi va morfologiyasi.
A20	Tapinambur sistematikasi va morfologiyasi.
A21	Ildizmevaning anatomik tuzilishi. Qand lavlagi sistematikasi va morfologiyasi.
A22	Xashaki lavlagi sistematikasi va morfologiyasi.
A23	Moyli ekinlarning umumiy tavsifi va guruhlari.
A24	Kungaboqar sistematikasi va morfologiyasi.
A25	Tolali ekinlar guruhlari. Kanop sistematikasi va morfologiyasi.

Mustaqil ta'lim (MT)

t/r	Mustaqil ta'lim mavzulari	Hajmi (soatda)
1	Arpaning ahamiyati, biologik xususiyatlari. Mahsulot sifatini oshirishda yetishtirish texnologiyasi.	4 soat
2	Javdarning ahamiyati, biologik xususiyatlari. Mahsulot sifatini oshirishda yetishtirish texnologiyasi.	4 soat
3	Mahsulot sifatini oshirishda sulining ahamiyati, kelib chiqishi, hosildorligi.	4 soat
4	Tariqning ahamiyati, biologik xususiyatlari. Mahsulot sifatini oshirishda yetishtirish texnologiyasi.	4 soat
5	Tritikalening ahamiyati, biologik xususiyatlari. Mahsulot sifatini oshirishda yetishtirish texnologiyasi.	4 soat
6	Marjumakning ahamiyati, biologiyasi, yetishtirish texnologiyasi.	4 soat
7	No'xatning ahamiyati, biologik xususiyatlari. Mahsulot sifatini oshirishda yetishtirish texnologiyasi.	4 soat
8	Soyaning ahamiyati, biologik xususiyatlari. Mahsulot sifatini oshirishda yetishtirish texnologiyasi.	4 soat
9	Burchoq hosildorligi, biologik xususiyatlari. Mahsulot sifatini oshirishda yetishtirish texnologiyasi	4 soat
10	Yasmiq hosildorligi, biologik xususiyatlari, yetishtirish texnologiyasi	4 soat
11.	Bedaning ahamiyati, biologik xususiyatlari, yetishtirish texnologiyasi.	4 soat
12.	Qashqabedaning ahamiyati, biologiyasi. Mahsulot sifatini oshirishda yetishtirish texnologiyasi	4 soat
13.	Sudan o'ti hosildorligi, biologik xususiyatlari. Mahsulot sifatini oshirishda yetishtirish texnologiyasi	4 soat
14.	Kartoshkaning ahamiyati, biologik xususiyatlari. Mahsulot sifatini oshirishda yetishtirish texnologiyasi.	6 soat
15.	Tapinamburning ahamiyati, biologik xususiyatlari. Mahsulot sifatini oshirishda yetishtirish texnologiyasi.	4 soat
16	Xashaki lavlagi hosildorligi, biologik xususiyatlari. Mahsulot sifatini	4 soat

	oshirishda yetishtirish texnologiyasi	
17	Mahsulot sifatini oshirishda qand lavlagi hosildorligi, biologik xususiyatlari, yetishtirish texnologiyasi	4 soat
18	Mahsulot sifatini oshirishda xashaki qovoqning ahamiyati, biologik xususiyatlari, yetishtirish texnologiyasi.	4 soat
19	Xashaki tarvuz hosildorligi, biologik xususiyatlari. Mahsulot sifatini oshirishda yetishtirish texnologiyasi	4 soat
20	Mahsulot sifatini oshirishda kungaboqarning ahamiyati, biologik xususiyatlari, yetishtirish texnologiyasi.	4 soat
21	Mahsulot sifatini oshirishda kanopning ahamiyati, biologik xususiyatlari, yetishtirish texnologiyasi.	4 soat
22	Mahsulot sifatini oshirishda tamaki hosildorligi, biologik xususiyatlari, yetishtirish texnologiyasi	4 soat
Jami		90
Asosiyadabiyotlar		
1.	X.Atabayeva, O.Qodirxo'jayev-O'simlikshunoslik-T.Yangi asr avlodi, 2006.	
2.	A.X.Mamadaliyev, O.Mirzayev – Dala ekinlari hosilini dasturlash – Andijon, 1996.	
3.	O.Mirzayev -Yem-xashak yetishtirish- (darslik) “Yoshlar matbuoti” Toshkent, 2014.	
4	N.Atabayeva, J.B.Xudayqulov O'simlikshunoslik (darslik), “Fan va texnologiyalar” Toshkent, 2018	
Qo'shimcha adabiyotlar		
1	Mirziyoev Sh.M. Birlashgan millatlar tashkiloti bosh assambleyasi 75-sessiyasida so'zlagan nutqini o'rganish va keng jamoatchilik o'rtasida targ'ib qilish. O'quv qo'llanma. Toshkent, “Ma'naviyat” NMIU, 2021 yil.-280 bet.	
2	Mirziyoev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va faravon yashaylik. Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil.-52 bet.	
3	Mirziyoev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. g.Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 y. 36 bet.	
4	Mirziyoev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, “O'zbekiston” nashriyoti, 2022 y. 416-bet.	
5	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi PF-5696 son Farmoni.	
6	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida”gi PQ-187-son qarori.	
7	Atabayeva X.N, Xoliqov B.“Donli ekinlar biologiyasi” Ma'ruza matnlari ToshDAU, 2003.	
8	Oripov R., Xalilov N. O'simlikshunoslik (darslik), “O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati nashriyoti” Toshkent 2008 y.	
9	O'zbekiston Respublikasi hududida ekish uchun tavsiya etilgan qishloq	

	xo'jaligi ekinlari Davlat reyestri.Toshkent,2021.
Axborot manbaalari	
1.	www.gov.uz -O'zbekiston Respublikasi hukumat portal.
2.	www.lex.uz -O'zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari Ma'lumotlari milliy bazasi. www.Ziynet.uz .
3.	www.veterinariya.meditisnasi.uz

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish koo'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etib olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy

xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;

- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;
- **b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;

- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;

- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

v) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;